

Iz mojih detinskih dni.

Pripoveduje Anton Antonov.

(Dalje.)

6. Sv. Jurij je prijezdil na belcu v deželo.

Velikonočni prazniki so minuli. Kolačke in pirhe sem že pojedel, in beli vinar, ki mi ga je dal striček Matija za pirhe, je tudi nekam izginil. Nič več nisem mislil nanj. Saj je bilo pa tudi mnogo drugega, kar me je veliko bolj zanimalo kakor pa striček in njegov beli vinar.

Še rajna babica nam je pripovedovala, da prijezdi kmalu po Veliki noči sv. Jurij na lepem in velikem belcu vsako leto v deželo. Prav dobro se še spominjam te govornice. In takrat, da vse zazeleni in zacvetè po širokih poljanah.

Zato smo vsi prav težko pričakovali sv. Jurija.

Na velikem, belem konju — je rekla babica — da prijaha. Večkrat sem izpraševal mamico, kateri dan se prikaže sv. Jurij v našo vas. Živo sem si ga predstavljal v svoji mladi glavici.

Na iskrem belcu prijezdi, sem mislil. Vsak dan sem mamico nadlegoval, naj mi pove, kdaj nas obišče sv. Jurij.

„Sedaj je pa tukaj zeleni svetnik,“ mi reče nekega dne mamica. Jaz sem hitel vun na vrt, da vidim svetnika in njegovega lepega konja. Ali nisem ga zagledal in žalosten sem se vrnil k mamici v hišo.

„Saj ga ni več, odšel je že. Prepozno sem prišel vunkaj,“ sem potožil mamici.

„Še vedno je na našem vrtu, po naših njivah, po lazih in gozdih,“ je zatrjevala mamica.

„Potem je pa odšel na njive; pogledat grem tja,“ sem menil jaz.

„Ni ti treba hoditi na polje, na vrtu je še in tudi na polju in senožetih obenem,“ mi je razlagala mamica. „Veš, Tonček, ta sveti mož, sveti Jurij, nas obišče vsako leto nekaj tednov po Veliki noči. Tako namreč pravimo. Ali v resnici pa ta svetnik nas le gleda iz nebes.“

Seveda jaz nisem razumel svoje mamice. Še vedno sem pričakoval zelenega svetnika, ki pa je že bil v deželi. Saj so zeleneli že vsi vrtovi, naše širne poljane, daljni lazi in skrivnostni lesovi. Vse, prav vse se je predramilo iz zimskega spanja ter zaživelo, zazelenelo in zacvetelo. Vsa naša dolina se je izpremenila v velik pisan vrt, ki so ga ograjale ozelenele gore s svojimi košatimi gozdi.

Po polju, po lazih in senožetih, po vrtovih in po majhnih gredicah pa so povelečevale raznobojne cvetice s svojim dehtečim vonjem in z blestečo v čisto skladje se zlivajočo bojo veliki praznik vstajenja matere narave iz ledene otrplosti zimskega ivja.

Po cvetočih vejah zelenečega drevja pa so skakali slavčki, škrjančki in ščinkovci ter peli pesmice-zahvalnice vsemogočnemu za njegovo ne

skončno ljubezen do vsega stvarstva. Seničice in strnadki pa so skakljali z veje na vejo ter se veselili novega pomladnega življenja.

Vse to pestro mlado življenje in živahno vrvenje je z veseljem in ponosom gledalo veliko nebeško oko — zlatorumeno solnce ter božalo vse s svojimi toplimi žarki.

V teh pomladanskih dneh sva bila skoraj vedno sama doma: jaz in Slavka. Tudi po drugih hišah so bili sami taki „možakarji“ doma, kakor sem bil jaz in naša Slavka. Vse drugo je šlo na polje, kjer so orali, kopali, sejali vsakovrstno žito, ter sadili krompir.

Mi smo se pa igrali. Šolo smo imeli, maševali smo, barvice smo zbirali, slepe miši lovili ter se na koncu vsake igre pošteno zlasali. Včasih smo se pa tudi samo skregali, dostikrat pa se tudi skregali nismo, temveč smo se kar razšli, ne da bi končali igre. Ne vem, kako je to prišlo. Še sedaj mi je nerazumljivo. Če je le eden odšel, pa se je razbila cela družba.

Spominjam se tudi, da smo že tudi jezo kuhali v svojih še nedolžnih in nepokvarjenih srcih. Jaz vem, da nisem govoril z Adamčevo Micko celo uro. Ta grozni spor je povzročil Šimčev Tinček.

Šli smo se „šolo“. Šest dečkov nas je bilo in štiri deklice, med njimi je bila tudi Adamčeva Micka. Celo desetorico smo si razdelili na dva oddelka. Enemu oddelku naj bi bil jaz za učitelja, enemu pa Adamčeva Micka za učiteljico. Svojo streho je imela ta naša visoka šola pod našim kozolcem. Jaz sem imel tri učence in eno deklico, Adamčeva pa dva dečka in ravnolotliko deklic.

Šimčev Tinček je bil leto dni mlajši od mene, toda zelo prebrisane glave. Zato ga nisem hotel dati Micki, ko ga je zahtevala zase. Vnel se je med nama ljut prepir zaradi njega, in skoraj bi bilo prišlo tudi do hudega boja, da ni moral iti Tinček na klicanje svoje mamice domov.

To je naju vsaj v toliko potolažilo, da si nisva skočila v lase. Toda kregala sva se še dalje ter tako dajala slab zgled svojim podložnikom. Konec je bilo naše slavne visoke šole za danes, in iz oddelkov sta se izcimili dve stranki. Ena je bila meni prijazna, druga pa Micki.

„Misliš, da se mora vse zgoditi po tvoji volji,“ je zabrusila Micka.

„Seveda. Jaz sem učitelj, ti si pa velika reglja, pa ne učiteljica,“ sem jo jaz zbedel.

„Ti si pa tak, kakor belouška,“ me je ozmerjala učiteljica.

„Ti pa taka, kakor piškava suha hruška“, sem jezikal jaz.

„Le čakaj! Vse povem mami,“ mi je zapretila Micka z jokajočim glasom.

„Veš, Micka, kar molči,“ se je oglasila zame naša Slavka.

„Kaj pa se ti mešaš vmes,“ jo je zavrnila jezno Micka.

„Veš, vi ste pa Adamci, samci, Adamci, samci,“ je zmerjala Slavka Micko.

„Kaj ste pa vi? Antoni, baroni. Anton baron je godel zastonj.“

„Tiho bodi, čveka čvekasta,“ sem posegel jaz vmes.

„Nič ne bom tiho, trma grbasta,“ mi je zazijala Micka v obraz.

„Kaj, kakšna grba sem jaz,“ sem zarentačil jaz ter iskal pod kozolcem, da zgrabim kaj v roke.

Še bi se bili kregali in zmerjali, da nas ni razpodil Francek, ki je prišel ravno iz šole. Tako smo končali svojo visoko šolo pod našim kozolcem. Drugikrat smo jo imeli pa pod kakim drugim kozolcem, ali pa pred podom. Imela je že vsa vaška poslopja za svojo streho. Kjer smo se dobili, tam je bil njen dom.

Čez eno uro smo se spet zbrali na Šimčevem griču, ki je bil že ves v zelenju in pisanem cvetju. Po tleh je bila še precej majhna ali mehka trava, po kateri se je bilo tako prijetno valjati.

Semkaj je prišla tudi Adamčeva Micka. Jaz sem bil zelo trde trme in zraven še silno hude jeze. Zato sem še sedaj kuhal jezo na Micko. Tako sem bil hud nanjo, da se še zmenil nisem zanjo. To jo je zelo žalostilo.

Ko smo se zmenili in dogovorili, da se hočemo iti „barvice“, je sedla ona na bližnjo skalo in milo zajokala. V rokah je imela šopek pomladanskih cvetic.

„Kaj pa ti je, Micka?“ so jo vpraševali drugi sočutno.

Ona pa nič ni odgovorila, ampak se še bolj jokala. Jaz se ji nisem približal, niti je vprašal kakor drugi, dasi se mi je smilila.

„Povej, no povej, Micka,“ so jo prosili sočutno vsivprek.

„Antonov Tonček je še vedno jezen name,“ je odgovorila ihte Micka.

„Saj ni več jezen, samo dela se tako,“ so jo tolažili vsi vprek.

Micko so potolažile te besede. Vstala je, prišla k meni ter mi ponudila tisti šopek cvetic. Jaz sem se pa še vedno kujal ter se držal grozno resno in jezno. Samo majhen in kratek pogled sem ji milostno dovolil. A za otroško dušo je bilo to že dovolj. Sprava je bila že izgovorjena. Navidezno pa le še nisem maral šopka. Slednjič, ko sem mislil, da sem se pokazal že dovolj moškega, ga vzamem ter si ga zataknem za svoj klobuk.

Bučno veselje je tedaj zavladalo v naši mladi družbi. Smejalo se je in kričalo vsevprek.

Ptički po drevju so ustavili svoje pesmice; gledali so nas prijazno, ali vendar tako, kakor bi nam hoteli reči, da smo precej večji in glasnejši od njih.

In spet smo se posvetovali, kaj bi začeli. Nekateri so bili za to, nekateri za ono igro.

„Pojdimo se ‚slepe miši‘,“ se oglasi naša Slavka.

„Pojdimo se ‚slepe miši‘,“ ji pritrdimo vsi.

In že smo stopili v velik kolobar, in že je bila odločena, oziroma izžrebana prva „slepa miš“, kar priteče k nam naš Pepček ter pozove mene in Slavko domov.

Samó midva sva odšla, pa se je vendar vsa otročad razkropila in poizgubila, dasi je bilo vsakomur žal za igranje. Strah in skrb je prevzela vse, ker so mislili, da pride tudi nje kdo poklicat. Zato so zdirljali vsak proti svojemu domu.

Ko pridem domov, me ošine atej z zelo strogim pogledom. Ustrašil sem se tembolj, ker slučajno nisem imel nobenega nekaznovanega pregreška na svoji vesti.

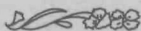
„Tonček, pojdi bliže,“ mi reče atej z resnim glasom. Nobenkrat nisem stopil prav lahkega in mirnega srca predenj. Vedno sem se ga nekoliko bal. Prvič zato, ker sem imel vedno kak greh na rovašu, atej pa je vsak greh strogo kaznoval. Drugič pa zaradi tega, ker je bil njegov obraz napram meni vedno zelo resen.

Pozneje sem se prepričal, da me je vkljub svoji strogosti zelo ljubil. Strahoval in kaznoval me je zato tako strogo, ker je hotel imeti iz mene dobrega sina. Zato sem mu še danes hvaležen.

Približal sem se mu tedaj, ker sem dobro vedel, da se mora vsak njegov ukaz natanko izpolniti.

„Poslušaj me, ti mladi in poredni potepenec,“ mi ukaže atej. „Poslušaj dobro! Od jutri naprej se mi ne boš več klatil in potepal od zore do mraka po travnatih vrtovih in gričih, pa delal škodo ljudem. Treba je, da se navadiš živino pasti, da si vsaj jedi zaslužiš. Jutri žene Francek živino na pašo. Ti in Pepček gresta pa z njim. Si razumel?!“

„Sem, atej, sem,“ potrdim krepko jaz ter odhitim pravit to preveselo novico mamici, ki je imela opravek v kuhinji.

Ob žetvi.

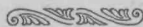
Vroči dnevi, težko delo,
srp nabrušen, žito zrelo,
trudna roka, potno čelo.

Glej, sladkost je delo kmetu
na poljani v vročem letu,
saj ob hladnem se večeri
spev glasan čez polje širi.

Tiha noč na kočē leže,
in trpin od truda teže
odpočije se na slami,
viher ga nemir ne drami.

Ko še hladan vetrič veje,
predno zora se posmeje,
glej, na delo zopet speje.

Mokriški.

Prepelici.

Ne zapusti naših njiv,
prepelčica,
oj ne zleti proč na jug,
draga ptičica!

Tam v deželi laški te
čaka lovec krut,
bo pomeril — našla boš
grob sred laških grad. —

Ptička odletela je,
ni me slušala; —
morda prva ona bo
smrt okušala.

Bogumil Gorenjko.

